

Adalék Nagykereki legrégebb harangjának históriájához

Szabó Pál Szülőföldem, Biharország című könyvében megemlékezik Nagykereki község igen értékes harangjáról. Ez a harang nagy idők tanújaként 1917-ben kalandos úton került vissza eredeti helyére a község templomába. 1635-ban készült *I. Rákóczi György* főlovászmestere *Török János* megbízásából és adományoztatott Kereki városának ugyanez évben. A harang nem sokáig szolgált, mert 1659-ben *Szejdi pasa* elpusztítván a várat és a várost a harangot is magával vitte. Csupán a véletlen szerencse mentette meg a pusztulástól. A romániai Cîmpulung faluban 1917. novemberében *Gemeinhardt Márton* népfelkelő mérnök megtalálta és értesítette a lelkészt, aki azonnal egyháza számára igényeltette a temesvári hadtestparancsnokságtól. A megtalálás öröme a lelkész 1917. decemberében új szöveget vésetett a harangra az eredeti mellé. A két felírás a következő:

Nicolaus Gelnauer me fudit. In honorem dei et usum aklesiae me propriis sumptibus fudit egregius dominus Johannes Török de Nagykereki, illustrissimi dom. dom. Georgii Rákócy principis Transsylvaniae Agasonum magisterhac conditione, ne quis vel pastorum, vel monachorum, vel alius quispiam proprium commodum usu mei promoveat, exceptis 4 den: qui ex primo quoris pulsu funebri comparatori cedatn.

Feltalálta és hazahozta Cimpulungból (Románia) 1917. augusztus havában *Gemeinhardt Márton* népfelkelő mérnök.

Eddig tart a rövid történet, amelyet ismerve a IV. megyei Honismereti úttörőtábor helytörténeti szekciója, elindult kutatni érdekességeket, történeteket a harangról. Először a hazahozatalban részt vevő személyek nevét sikerült megtudni: *Kiss Lajos* presbiter, *Gemeinhardt Márton* népfelkelő mérnök, *Lévai Mihály* lelkész, *Berei András* bíró, *Ákos Lajos* kurátor.

A harangért 1917. november 27-én négytagú küldöttség indult Cimpulungba. Itt *Gemeinhardt Márton* átadta a harangot *Lévai Mihálynak*. 1917. december 9-én érkezett meg a harang Nagykerékibe. Ekkor szavalta el a lelkész az „Üdvözlés a Romániából 256 évi távollét után haza hozott Rákóczi haranghoz” c. versét. A község öregjei még jól emlékeznek erre a napra. Sőt 1918. február 12-re is, mikor 256 évi távollét után megszólalt a varázsos szavú harang. Ekkor húzatott fel a már elszállított két kisebb harang helyére, s *Lévai Mihály* leírása nyomán „... most magában szól régi dicsőséget és a mostani nyomorúságos idők fájalmát hirdetve.”

A község templomában jelenleg a kis harang mellett még két nagyobb harang is van, melyeket 1925-ben készíttetett az egyházközség.

Kutatási munkánk végeredménye: az eddig nem ismert három küldöttségi tag neve és foglalkozása, valamint a harang visszahozásáról megmaradt emlékek – melyek a berettyóújfalui Bihari Múzeum anyagát gazdagítják.

Szőllösi Kálmán